

TECHNISCHE SESSIE VOOR STATENLEDEN

BOUWSTENEN NATUUR EN AGRARISCH NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER

DE BIJEENKOMST BEGINT OM 18.30 UUR EN DUURT TOT 19.30 UUR.

Inhoud van de technische sessie

1. Aanleiding bouwstenen
2. Toelichting inhoud bouwsteen natuur
3. Toelichting inhoud bouwsteen Agrarisch natuur en landschapsbeheer
4. Gesprek

(tussentijds mogelijkheid inhoudelijke vragen)

Aanleiding bouwstenen

Ministeriele commissie – Kabinet Schoof

- Kopgroep vanuit IPO, vanuit alle commissies en voorgezeten door IPO-voorzitter
- Aantal maal gesproken met de ministeriele commissie
- Provinciale toetsingscriteria opgesteld – bestuurlijk kader voor plannen Rijk en bouwstenen

Bouwsteen emissiereductie landbouw

- Op initiatief van voorzitter IPO en voorzitter LTO verkenning bouwsteen landbouw
- Inzet gericht op Nederland van het Slot door geborgde emissiereductie stikstof
- Samen met LTO, NAJK, VNG en UvW, geen afspraken over natuur
- Vastgesteld in IPO bestuur – geen wet.

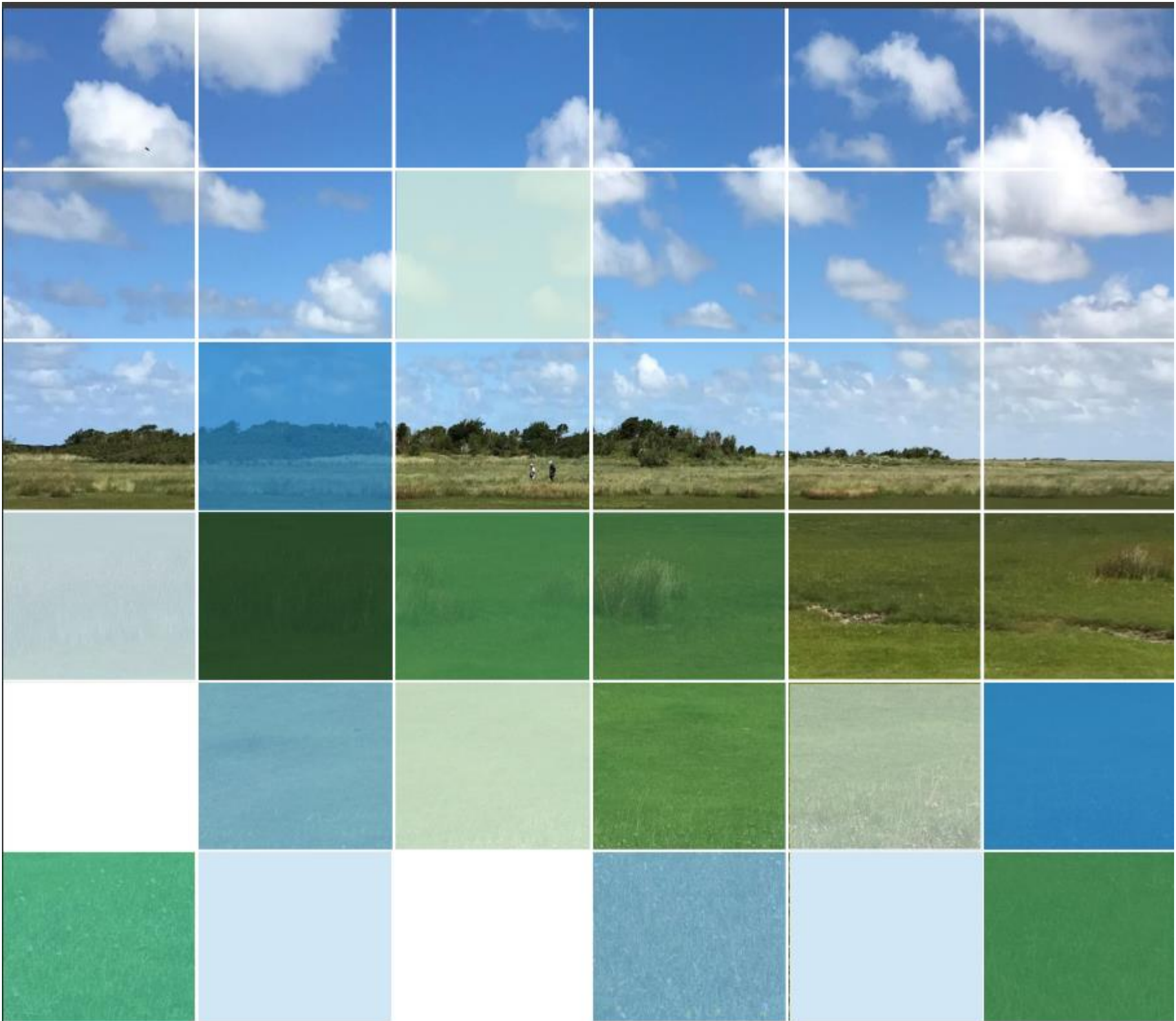
Daarom verzoek IPO bestuur: maak ook een bouwsteen ANLB en bouwsteen natuur

Maatschappelijke partners

- Dossiers al tientallen jaren oud: o.a. adviezen Remkes.
- Opgesteld en gesteund door veel maatschappelijke partners:
 - Bouwsteen natuur: Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Landschappen NL, Bosgroepen, Federatie particulier grondbezit, Vereniging van Bos en natuurterreineigenaren.
 - Bouwsteen ANLB: BoerenNatuur
 - Bouwsteen emissiereductie landbouw: LTO en NAJK
 - Alle drie de bouwstenen door de koepels: IPO, Vereniging Nederlandse Gemeenten en Unie van Waterschappen

www.ipo.nl/bouwstenen

Bouwsteen natuur

 Sterker met natuur

Bouwsteendocument Natuur

*Met geborgd natuurherstel, vergunningverlening
Nederland weer in beweging*

Oktober 2025

Bouwsteen Natuur (1)

Geborgd natuurbeheer is de basis

- Zonder goed beheer hebben maatregelen gericht op natuurherstel slechts een tijdelijk effect.
- Beheer vraagt een eerlijke vergoeding.
- Hier staat tegenover: professionalisering en versterking van verantwoording – zowel voor provincies en natuurorganisaties.
 - Natuurorganisaties laten beheerplannen toetsen – door onafhankelijke instantie.
 - Beheer wordt volgens afspraak uitgevoerd.
 - Provincies professionaliseren hun regisserende rol in dit proces (verantwoordelijk voor de regeling)

Extra middelen: 200 miljoen structureel

Bouwsteen Natuur (2)

Geborgd natuurherstel

- Voortvarende uitvoering van bestaande afspraken (oa. Natuurpact, Programma natuur)
- Nieuwe afspraken -- Natuurpact 2.0 (2027)

“In het Natuurpact hebben Rijk en provincies afgesproken om de wettelijke bevoegdheden voor de uitvoering van het natuurbeleid te decentraliseren naar de provincies.” (Kamerbrief, 23 januari 2024)

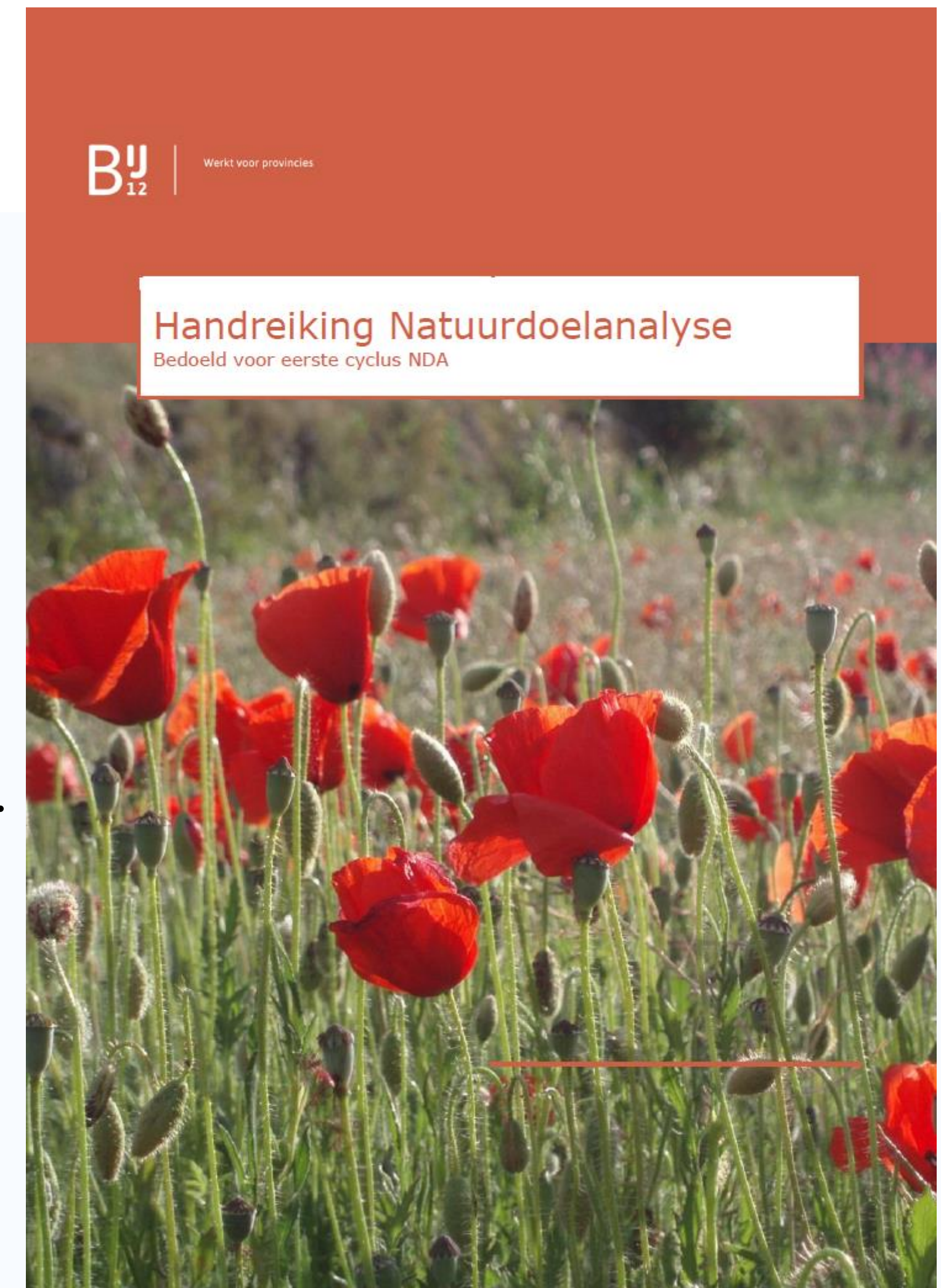

Bouwsteen Natuur (3)

Geborgd natuurherstel

- Aanvullende maatregelen voor geborgd natuurherstel
 - NDA's zijn de basis
 - In 2030 70% en in 2035 90% van de condities in natuurgebieden op orde
 - Maatregelen rond natuurgebieden – koppeling ANLB
- Provincies zorgen dat waterschappen in staat worden gesteld.
- Maak een start met NHV: ook biodiversiteit in de stad is essentieel.

Extra middelen: 3,5 miljard voor herstel en 500 mln voor biodiversiteit in de stad (NHV).

Bouwsteen Natuur (4)

Borging en monitoring

1. *Financiële borging*: langjarig beheer en herstel van natuur (complexe maatregelen) vraagt om langjarig beschikbaarheid van de middelen.
2. *Beleidsmatige borging*: we moeten borgen dat de inspanningen leiden tot gewenste effect.

Provincies creëren de randvoorwaarden die nodig zijn om de condities op orde te brengen en benutten de bestaande mogelijkheden binnen het subsidiestelsel, waaronder ultimo het intrekken van bijbehorende subsidies, om in te grijpen als maatregelen achterwege blijven.

Bouwsteen Natuur (5)

Beleidsmatige borging

a. Professioneel natuurbeheer

- In onze aanpak gaan we uit van de professionaliteit van de beheerder.
- Versterken kwaliteitssysteem SNL
- Resultaatgerichte afspraken, bijvoorbeeld via KPI.

b. Monitoring en bijsturing van herstelmaatregelen

- Cyclus natuurdoelanalyses is de basis
- Effectieve bijsturen middels interbestuurlijk Verbeterprogramma natuurmonitoring

c. Juridische borging

- De afspraken die worden voorgesteld in deze bouwsteen dienen vorm te krijgen in een actualisatie van bestaande afspraken.

Vragen over bouwsteen natuur

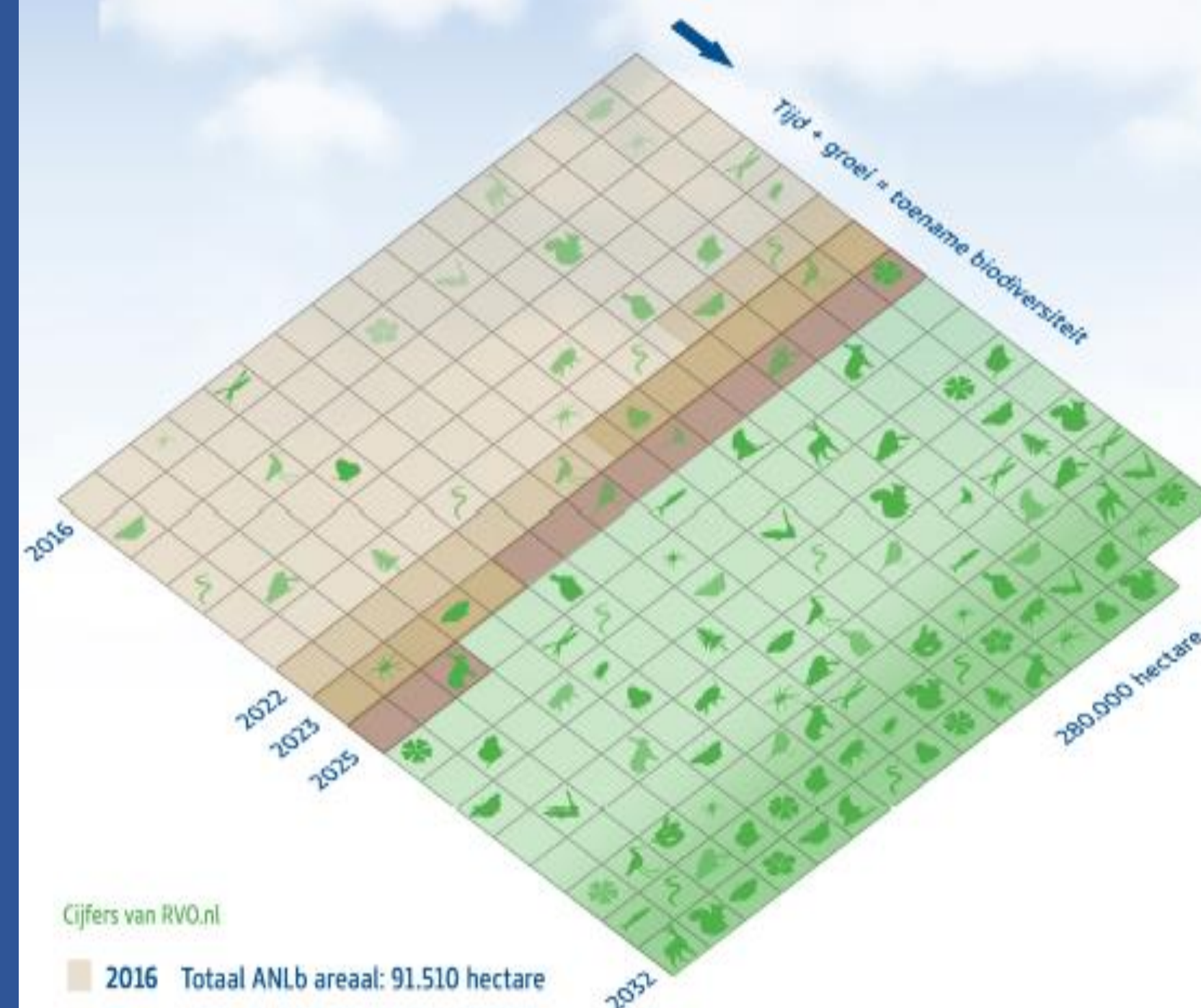
Bouwsteen Agrarische Natuur en landschapsbeheer

Bouwsteen van IPO, VNG, Waterschappen en
BoerenNatuur

boerennatuur

Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) Een toekomstperspectief

Cijfers van RVO.nl

2016	Totaal ANLb areaal: 91.510 hectare
2022	Totaal ANLb areaal: 104.144 hectare
2023	Totaal ANLb areaal: 116.754 hectare
2025	Totaal ANLb areaal: 133.039 hectare

boerennatuur

Disclaimer: uit onderzoek blijkt dat er meer dan 700.000 hectare agrarische natuur- en landschapsbeheer nodig is om alle doelen te kunnen realiseren

Agrarische landschappen

Drie leefgebieden van het ANLb:
Open grasland, open akkerland en dooradering

boerennatuur

Wat moeten we doen?

- Begin 2026 uitwerken effectief stelsel agrarische natuurbeheer.
- Het resultaat wordt gemonitord. Waar dat nodig is sturen collectieven bij, in afstemming met provincies.
- Rondom Natura 2000-gebieden werken, in samenhang met de aanpak van overgangszones en andere agrarische natuur zoals weidevogelgebieden, partijen gezamenlijk instrumentarium uit waarmee ondersteunend (kwetsbare) natuurherstel en agrarisch natuur en landschapsbeheer elkaar maximaal kunnen versterken.

Wat hebben we van het Rijk nodig:

- Gezamenlijk met deze partijen wordt verder uitwerking gegeven aan het agrarisch natuur- en landschapsbeheer.
- Zekerheid dat de extra middelen (voortzetting van de extra €500 mln/jr plus indexatie van dit bedrag).
- Deelnemen aan agrarisch natuur- en landschapsbeheer moet niet leiden tot extra wettelijke verplichtingen.

Vragen?

